

## Θρησκευτικά

N. 4397/1929 ΦΕΚ 307/1929 τ. Α`

### Άρθρον 5

Παραγρ. 2 Του μαθήματος των Θρησκευτικών απαλλάσσονται οι ετερόθρησκοι και ετερόδοξοι, της δε γυμναστικής, οι κωλυόμενοι δια λόγους υγείας, βεβαιούμενους υπό επιτροπής, αποτελούμενης εκ του διευθυντού του σχολείου και του σχολιάτρου της περιφέρειας, ή, τούτου κωλυομένου, εξ ιδιώτου ιατρού, οριζομένου υπό του επιθεωρητού και αμειβομένου υπό του γονέως ή κηδεμόνος του μαθητού, ούτινος ζητείται ή απαλλαγή από της γυμναστικής.

144483/13-01-1956 ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Οι μαθηταί οι ανήκοντες εις Ευαγγελικάς οικογενείας είναι ετερόδοξοι και δικαιούνται απαλλαγής από των θρησκευτικών κατά το άρθρο 6 του Ν.4862/ 1931 "περί ξένων σχολείων" και του Ν.2329/53 περί κυρώσεως της Συμβάσεως της Ρώμης "περί δικαιωμάτων του Ανθρώπου" εν συνδυασμώ προς το Αρ. 1 του Συντάγματος

Γ2/104071/04-08-2008 ΥΠ.Ε.Π.Θ.

### Ρύθμιση μαθητικών θεμάτων

Σε συνέχεια της υπ` αριθμ. 91109/Γ2/10-7-2008 εγκυκλίου μας και προκειμένου να αποσαφηνισθούν τυχόν παρερμηνείες που δημιουργήθηκαν με αφορμή τη διαδικασία απαλλαγής κάποιων μαθητών από το μάθημα των Θρησκευτικών, διευκρινίζονται τα εξής:

α) Το μάθημα των Θρησκευτικών διδάσκεται σε όλες τις σχολικές μονάδες της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, σύμφωνα με τα επίσημα υποχρεωτικά Αναλυτικά και Ωρολόγια Προγράμματα που έχουν καθορισθεί από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

β) Για τους γονείς των ανήλικων μαθητών ή τους ίδιους τους μαθητές, εάν είναι ενήλικοι, που για λόγους συνείδησης δεν επιθυμούν να παρακολουθήσουν το μάθημα των Θρησκευτικών, δεν είναι αναγκαία η αιτιολόγηση της άρνησης στην υπεύθυνη δήλωση που απαιτείται. Διαδικασία άλλωστε που ακολουθείται στη πρωτοβάθμια εκπαίδευση για πάρα πολλά χρόνια.

γ) Η ανωτέρω εγκύκλιος μας εναρμονίζει με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ανεξάρτητων αρχών της χώρας μας.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Γ2/91109/10-07-2008 ΥΠ.Ε.Π.Θ.

### Ρύθμιση μαθητικών θεμάτων

1. ....

2. Ύστερα από την υποβολή ερωτημάτων σχετικά με το θέμα της απαλλαγής των μαθητών από το μάθημα των Θρησκευτικών, σας κάνουμε γνωστό ότι για την απαλλαγή αυτή απαιτείται υπεύθυνη δήλωση του κηδεμόνα του μαθητή αν είναι ανήλικος ή του ίδιου αν είναι ενήλικος, στην. οποία θα αναφέρεται η επιθυμία απαλλαγής, χωρίς να δηλώνεται ο λόγος της συγκεκριμένης επιλογής.

Φ12/977/109744/Γ1/26-08-2008 ΥΠ.Ε.Π.Θ.

### ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ

Σας ενημερώνουμε ότι οι μη Ορθόδοξοι μαθητές δηλ. οι αλλόθρησκοι ή ετερόδοξοι, οι οποίοι σύμφωνα με την υπ` αριθμ. 104071/Γ2/4.8.2008 εγκύκλιο του ΥΠΕΠΘ απαλλάσσονται από το μάθημα των Θρησκευτικών για λόγους συνείδησης, κατά την ώρα διδασκαλίας του συγκεκριμένου μαθήματος παρακολουθούν υποχρεωτικά τη διδασκαλία διαφορετικού διδακτικού αντικειμένου σε άλλο τμήμα της ίδιας τάξης.

Στην περίπτωση, που η συγκεκριμένη τάξη λειτουργεί μόνο με ένα τμήμα, οι μαθητές αυτοί παρακολουθούν εκπαιδευτικό πρόγραμμα που καθορίζεται για το σκοπό αυτό από το Σύλλογο Διδασκόντων του Σχολείου. Για μεν τους αλλοδαπούς το πρόγραμμα αφορά στο μάθημα της ελληνικής γλώσσας, για δε τους υπόλοιπους μάθημα ανάλογο με τις μαθησιακές τους ανάγκες.

Ο ΕΙΔΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Γ2/72719/22-06-2009 ΥΠ.Ε.Π.Θ.

**«Απάντηση σε επιστολή, σχετικά με το μάθημα των Θρησκευτικών»**

Σε απάντηση της από 11-06-2009 επιστολής σας, η οποία μας διαβιβάστηκε, από το Γρ. Υπουργού και σε ότι εμπήπει στις αρμοδιότητες μας, σας γνωρίζουμε ότι:

Το μάθημα των Θρησκευτικών παραμένει υποχρεωτικό στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, σύμφωνα με την με αρ. πρ. Φ12/977/109744/Γ1/26-08-2008 έγγραφο του ΥΠ.Ε.Π.Θ. η οποία προβλέπει ότι «οι μη Ορθόδοξοι μαθητές, δηλ. οι αλλόθρησκοι ή οι ετερόδοξοι, οι οποίοι απαλλάσσονται από τα μαθήματα των Θρησκευτικών (.....) κατά την ώρα διδασκαλίας του συγκεκριμένου μαθήματος παρακολουθούν υποχρεωτικά τη διδασκαλία διαφορετικού διδακτέου αντικείμενου σε άλλο τμήμα της ίδιας τάξης.

Στην περίπτωση που η συγκεκριμένη τάξη λειτουργεί μόνο με ένα τμήμα, οι μαθητές αυτοί παρακολουθούν εκπαιδευτικό πρόγραμμα που καθορίζεται για το σκοπό αυτό από το Σύλλογο Διδασκόντων του Σχολείου. Για μεν τους αλλοδαπούς, το πρόγραμμα αφορά στο μάθημα της ελληνικής γλώσσας, για δε τους υπόλοιπους, μάθημα ανάλογο με τις μαθησιακές τους ανάγκες».

Στις παραπάνω εγκυκλίους καθίσταται σαφές ότι το μάθημα των Θρησκευτικών διδάσκεται σε όλες τις σχολικές μονάδες της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, σύμφωνα με τα επίσημα υποχρεωτικά Αναλυτικά και Ωρολόγια προγράμματα, αλλά δίνεται η δυνατότητα απαλλαγής στους αλλόθρησκους και ετερόδοξους μαθητές, οι οποίοι για λόγους συνείδησης δεν επιθυμούν να παρακολουθήσουν το εν λόγω μάθημα.

Επίσης, κατά το τρέχον σχολικό έτος δόθηκαν σαφείς οδηγίες στους Περιφερειακούς Διευθυντές για τη πιστή τήρηση και Εφαρμογή των εγκυκλίων που αφορούν στο μάθημα των Θρησκευτικών, με την προτροπή να ενημερώσουν τα στελέχη Εκπόρευσης της αρμοδιότητας τους.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γ2/61723/13-06-2002 ΥΠ.Ε.Π.Θ.

Απαλλαγή από το μάθημα των θρησκευτικών

Ύστερα από την υποβολή ερωτημάτων σχετικά με το θέμα της απαλλαγής των μαθητών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης από το μάθημα των θρησκευτικών, την προσευχή και τον εκκλησιασμό, σας κάνουμε γνωστό ότι η απαλλαγή αυτή πρέπει να στηρίζεται σε δήλωση του ίδιου του μαθητή αν είναι ενήλικος ή των γονέων του αν είναι ανήλικος στην οποία θα αναφέρει ότι δεν είναι Χριστιανός Ορθόδοξος, χωρίς να είναι υποχρεωτική η αναφορά του θρησκευτήματος στο οποίο ανήκει.

Σε περίπτωση απαλλαγής του μαθητή από την παρακολούθηση του μαθήματος των θρησκευτικών, στη θέση "θρήσκευμα" στον Απολυτήριο Τίτλο δεν υπάρχει λόγος αναγραφής ενδείξεως.

Γ2/12907/08-02-2005 ΥΠ.Ε.Π.Θ.

**Διευκρινήσεις σχετικά με την απαλλαγή μαθητών από το μάθημα των Θρησκευτικών**

Απαντώντας στο με αρ. πρωτ. .... ερώτημα σας σχετικά με το αντικείμενο του θέματος σας ενημερώνουμε ότι από την εγκύκλιο 61723/Γ2/13-6-2002 δεν προκύπτει χρονικός περιορισμός σε ό,τι αφορά την κατάθεση υπεύθυνης δήλωσης σχετικά με το μάθημα των Θρησκευτικών.

Παρά όλα αυτά επειδή η καθυστερημένη κατάθεση της δήλωσης θα δημιουργούσε προβλήματα, εάν γινόταν μετά την κατάθεση βαθμολογίας από τον διδάσκοντα το μάθημα καθηγητή και επειδή άλλες διατάξεις που αφορούν απαλλαγές από τη διδασκαλία μαθημάτων (Γυμναστική Π.Δ. 104/79) ορίζουν ότι η κατάθεση των δικαιολογητικών γίνεται εντός πέντε ημερών από της έναρξης των μαθημάτων εκτός από τις περιπτώσεις ξαφνικού συμβάντος, θεωρείται σκόπιμο το αίτημα για την απαλλαγή από το μάθημα των Θρησκευτικών να γνωστοποιείται στη Διεύθυνση του σχολείου με την έναρξη της διδασκαλίας των μαθημάτων .

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

[Γ2/8904/29-11-1995 ΥΠ.Ε.Π.Θ.](#)

#### **Διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών**

Απαντούμε στο αρ. πρωτ. Φ.Ε. 12/1α/5166/15-11-95 έγγραφό σας και σε ότι εμπίπτει στην αρμοδιότητά μας, σας πληροφορούμε τα ακόλουθα:

Μαθητές ετερόδοξοι, ετερόθρησκοι, άθρησκοι απαλλάσσονται:

1. Από το μάθημα των Θρησκευτικών
2. Από την προσευχή. Και στις δύο αυτές περιπτώσεις ο μαθητής δεν θα απουσιάζει από το σχολείο με τη διαφορά ότι στο μεν μάθημα των Θρησκευτικών θα παραμένει σε άλλη αίθουσα ή αν αυτό δεν είναι δυνατόν στην αυλή του σχολείου, χωρίς να θορυβεί, στη δε προσευχή θα βρίσκεται στο τέλος της παράταξης των συμμαθητών του και θα τηρεί μόνο στάση ευλάβειας ή θα παραμένει μέσα στο διδακτήριο, σε ιδιαίτερο χώρο, με απόλυτη ησυχία και σεβασμό προς τους συμμαθητές του που προσεύχονται.
3. Από τον Εκκλησιασμό.

Οι απόψεις αυτές προκύπτουν από τις διατάξεις του άρθρου 13 του Συντάγματος.

Για την απαλλαγή του μαθητού από το μάθημα των Θρησκευτικών, την προσευχή και τον Εκκλησιασμό θα πρέπει και οι δύο γονείς να καταθέσουν στο σχολείο γραπτή δήλωση από την οποία να προκύπτει ότι ο μαθητής είναι άθρησκος ή ετερόδοξος ή ετερόθρησκος.

Επίσης, σας πληροφορούμε ότι στον τίτλο σπουδών και στην ένδειξη "θρήσκευμα" θα αναγράφεται αντιστοίχως ό,τι δηλώνεται στην υπεύθυνη δήλωση των γονιών.

Τα ανωτέρω ισχύουν τόσο για τα Δημόσια όσο και τα Ιδιωτικά σχολεία, ακόμη και στην περίπτωση που η ταυτότητα των μαθητών ή των κηδεμόνων τους γράφει "Χριστιανός Ορθόδοξος".

[Γ2/118/12-01-1988 ΥΠ.Ε.Π.Θ.](#)

#### **Ονομασία " Μαρτύρων του Ιεχωβά"**

Σχετικά με το θέμα που προκύπτει ενίοτε για την ονομασία των Μαρτύρων του Ιεχωβά, σας πληροφορούμε ότι εφόσον η Δ/νση Ετεροδόξων και Ετεροθρήσκων έχει χορηγήσει άδειες ευκτηρίων οίκων με τις ονομασίες "Μάρτυρες του Ιεχωβά" και "Χριστιανοί Μάρτυρες του Ιεχωβά" τα σχολεία μπορούν να δέχονται υπεύθυνες δηλώσεις των γονέων των μαθητών - που ακολουθούν το δόγμα αυτό - με όποια από τις δύο ονομασίες κατατίθενται οι δηλώσεις αυτές.

[Γ1/7231/24-01-2002 ΥΠ.Ε.Π.Θ.](#)

Απασχόληση μη ορθόδοξων μαθητών κατά την ώρα της διδασκαλίας των Θρησκευτικών  
Με αφορμή ερωτήματα που υποβάλλονται στο Υπουργείο Παιδείας σχετικά με την απασχόληση μη ορθόδοξων μαθητών κατά την ώρα της διδασκαλίας του μαθήματος των Θρησκευτικών και με βάση την παράγραφο 10 του άρθρου 13 του Π.Δ. 201/98 (ΦΕΚ 161Α.), παρακαλούμε να καταβάλετε κάθε προσπάθεια, ώστε να εξασφαλισθεί η παραμονή των παραπάνω μαθητών εκτός αίθουσας κατά τη διδασκαλία του συγκεκριμένου μαθήματος. Η απασχόλησή τους εκτός της αίθουσας μπορεί να γίνεται με την επίβλεψη δασκάλου που δεν διδάσκει στο τμήμα του κατά την ώρα αυτή (εφόσον βεβαίως υπάρχει τέτοια δυνατότητα) ή την παραμονή τους σε άλλο τμήμα ή τάξη, όπου διδάσκεται διαφορετικό μάθημα. Επίσης, εφόσον οι λειτουργικές ανάγκες το επιτρέπουν, είναι δυνατόν να διαμορφώνεται το ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου με τρόπο ώστε τα Θρησκευτικά στις τάξεις που φοιτούν μη ορθόδοξοι μαθητές να διδάσκονται την τελευταία διδακτική ώρα, για να μπορούν οι μαθητές αυτοί να αποχωρούν από το σχολείο, ύστερα από υποβολή σχετικής δήλωσης των γονέων τους.

[Γ1/11/02-01-1990 Δ/γή ΥΠ.Ε.Π.Θ.](#)

Οι μαθητές, μάρτυρες του Ιεχωβά, απαλλάσσονται από το μάθημα των θρησκευτικών, την προσευχή και τον εκκλησιασμό. Την ώρα του μαθήματος των θρησκευτικών μπορούν να εξέρχονται από την αίθουσα.

Ο χώρος παραμονής και η απασχόληση των παραπάνω μαθητών στο διάστημα αυτό, καθορίζονται με απόφαση του συλλόγου των καθηγητών του σχολείου. Όσο για τον εκκλησιασμό ο Διευθυντής του σχολείου θα ειδοποιεί τους μαθητές αυτούς από την προηγούμενη ημέρα, ώστε να μπορούν οι γονείς ή κηδεμόνες των μαθητών αυτών να πάρουν τα απαραίτητα μέτρα για τη φύλαξη τους όσο χρόνο το σχολείο ευρίσκεται στην εκκλησία.

Για την απαλλαγή των μαθητών αυτών υποχρεούνται και οι δύο γονείς ή όταν πρόκειται περί διαζευγμένων, ο γονέας που έχει την επιμέλεια με δικαστική απόφαση ή ο κηδεμόνας τους να καταθέσουν στο Δ/ντή του σχολείου γραπτή δήλωση του Ν.1599/1986 όπου θα δηλώνουν ότι οι ίδιοι όσο και τα παιδιά τους ή οι κηδεμονευόμενοι τους ακολουθούν το δόγμα των "μαρτύρων του Ιεχωβά"

Επί πλέον αν επιθυμούν να αναγράφεται αυτό το στοιχείο στα επίσημα έγγραφα και βιβλία που εκδίδει ή τηρεί το Σχολείο υποχρεούνται να προσκομίσουν Πιστοποιητικό Μητρώου ή Δημοτολογίου, στο οποίο να αναγράφεται ότι ακολουθούν το συγκεκριμένο δόγμα.

Σε καμία περίπτωση όμως οι μαθητές δεν απαλλάσσονται από τις άλλες εκδηλώσεις του σχολείου και ιδιαίτερα όταν αυτές είναι εθνικού περιεχομένου.

[Γ2/3826/07-09-1987 ΥΠ.Ε.Π.Θ.](#)

Απαντώντας .....η μαθήτριά ή οι γονείς της πρέπει να δηλώσουν ότι αυτή ανήκει στους ``μάρτυρες του Ιεχωβά`` για να απαλλαγεί από το μάθημα των Θρησκευτικών. Συνεπώς η μαθήτριά αυτή δεν πρέπει να βαθμολογηθεί από το σχολείο στο μάθημα των Θρησκευτικών, εάν έχει καταθέσει παρόμοια δήλωση.